

УДК 65.012.45:631.115

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Н.М. Овсяннікова, аспірант
Науковий керівник – В.Г. Курносенко,
заслужений працівник народної освіти
України, к.е.н., доцент
Одеський державний аграрний університет*

У статті розглянуто особливості інформаційного процесу управління. Також визначено вплив цього процесу на діяльність сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: *інформаційний процес, інформаційні технології, прийняття управлінських рішень.*

Вступ. У сучасних умовах світового соціально-економічного розвитку, особливо важливим стало інформаційне забезпечення процесу управління, що полягає в зборі, обробці і передачі інформації, суттєво необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми інформаційного процесу управління постійно знаходяться у центрі уваги науковців. Вагомий внесок у їх дослідження зробили вітчизняні вчені М.Г. Барановський, М.О. Браславець, В.М. Глушков, А.С. Єгорова, А.Н. Колмогоров. Також сутнісній і ціннісній сторонам інформаційного процесу приділили увагу науковці: І.П. Босак, А.І. Бугацький, В.Г. Курносенко та інші. Проте залишаються недослідженими окремі питання впливу інформаційного процесу управління на діяльність сільськогосподарських підприємств.

Метою статті є висвітлення особливостей інформаційного процесу управління та його ефективності залежно від рівня професійної підготовки працівників апарату управління.

Результати дослідження. Інформаційний процес, як технологічна основа управлінської діяльності, складається із сукупності інформаційних процедур. Прийняття управлін-

ських рішень за впливом на виробничо-господарську діяльність ґрунтується на результативній інформації та є продовженням інформаційного процесу на вищому логічному рівні.

На сільськогосподарських підприємствах управлінська інформація піддається низці процедур, таких як збирання даних і реєстрація, передача і захист, оброблення і перетворення, зберігання, оцінювання, використання, передача результативної інформації та її використання [2, с. 86-91]. Впроваджуються новітні інформаційні технології, однак не останнє місце в інформаційному процесі управління посідає персонал з високим рівнем професійної підготовки, який збирає, реєструє і обробляє дані. В першу чергу це стосується працівників бухгалтерської служби та планово-економічного відділу. Велике значення має також рівень професійної підготовки лінійних керівників.

Розглянемо якісний склад керівників і спеціалістів в сільськогосподарських підприємствах Одеської області різних форм господарювання за 2008 рік. Дані таблиці показують, що відносна кількість працівників з середньо-спеціальною освітою, яка задіяна в сільськогосподарських галузях, практично не залежить від форм та типів господарювання, та у середньому складає 44,8%. Єдиним винятком є сільськогосподарські виробничі кооперативи. Відсоток працівників з вищою освітою також можна вважати приблизно однаковим за всіма формами господарювання. Однак найбільша кількість висококваліфікованих керівників і спеціалістів зосереджена в підприємствах приватних форм власності (товариства з обмеженою відповідальністю та приватні підприємства), що обґрунтовує теоретичне значення кваліфікованості персоналу у сучасних умовах ринкових взаємовідносин. Найменшу частку займають працівники без спеціальної освіти. Більша частина їх акумулюється в фермерських господарствах, що викликано високим рівнем капіталізації виробництва даної форми господарювання.

**Якісний склад керівників і спеціалістів в
сільськогосподарських підприємствах Одеської
області різних форм господарювання за 2008 рік**

Форми господарювання	Всього працівників, чол.	Мають освіту					
		вищу		середньо-спеціальну		не мають спеціальної освіти	
		чол.	%	чол.	%	чол.	%
Товариства з обмеженою відповідальністю	3251	1686	51,9	1382	42,5	183	5,6
Приватні підприємства	992	538	54,2	430	43,3	24	2,5
Закриті акціонерні товариства	226	114	50,4	97	43,0	15	6,6
Відкриті акціонерні товариства	504	261	51,8	213	42,3	30	5,9
Державні господарства	221	115	52,0	95	43,0	11	5,0
Сільськогосподарські виробничі кооперативи	1693	697	41,2	878	51,9	118	6,9
Фермерські господарства	8682	3196	36,8	3446	39,7	2040	23,5
Сільськогосподарські підприємства	9303	4424	47,6	3774	40,6	1105	11,8
Сільське господарство (переробна галузь)	646	310	47,9	273	42,3	63	9,8
Сільське господарство (обслуговуюча галузь)	278	139	50,0	125	45,0	14	5,0
Інші	383	243	63,5	131	34,2	9	2,3
Разом	26179	11723	44,8	10844	41,4	3611	13,8

** Розраховано за даними управління агропромислового розвитку Одеської області*

Розглянемо детальніше, як і в якій послідовності керівники і спеціалісти здійснюють процедури інформаційного про-

цесу управління. Першою та однією з найважливіших процедур є збирання даних та їх реєстрація.

Наступною інформаційною процедурою є переміщення її каналом зв'язку від джерела до споживача. Основний принцип правильної організації слугує передавання інформації, тобто проходження її найкоротшим шляхом із мінімальними затратами часу та праці, без суттєвих втрат. Зворотні переміщення неможливі або обмежені, що вимагає відповідного розміщення структурних елементів системи управління, окремих робочих місць. Також при передачі даних може здійснюватися захист інформації.

Найпотужнішими механізмами захисту є криптографічні методи: шифрування (дешифрування), імітозахист та електронний підпис. Шифрування забезпечує конфіденційність інформації, контроль доступу до неї, а імітозахист підтримує цілісність і дійсність інформації на об'єкті.

Ще однією з інформаційних процедур є оброблення і перетворення інформації. Аналітико-синтетичне вивчення її змісту та підготовка нової (вторинної) інформації з метою надання зручної для використання форми.

Не менш важливою процедурою виступає зберігання інформації, яка характеризується як передавання її у часі шляхом забезпечення незмінності станів матеріального носія інформації. Для скорочення часу на пошук інформації, що зберігається, її систематизують [1, с.193-197].

Отже, зберігання інформації вважається інформаційною процедурою, пов'язаною з багаторазовістю, тривалістю використання умовно-сталого інформації в обробленні, необхідністю накопичення інформації у зв'язку з розривом у часі її оброблення. Визначення якісних і кількісних характеристик інформації для вирішення питання щодо її необхідності і доцільності використання є окремою інформаційною процедурою і має назву оцінювання.

Заключною інформаційною процедурою є споживання результатної інформації. Це може бути прийняття управлін-

ських рішень або здійснення певних дій, до яких вона спонукає. Оскільки використання інформації передбачає і нове залучення її до процесів збору і обробки, то доречно говорити про кругообіг економічної інформації.

Основні інформаційні процедури підтверджують цей момент. Існують ще й такі важливі й необхідні процедури, як подання інформації, кодування і розмноження, ідентифікація тощо. Але ці процедури використовуються ефективніше, якщо до цього процесу притягнуто інформаційні технології. Стадія використання інформації передбачає одержання «готового продукту» результативної інформації та її використання. Використання такої інформації, не враховуючи технологічних цілей, виходить за рамки звичайних інформаційних систем [2, с.90].

Усі ці операції в комплексі допомагають ефективно використовувати інформацію в процесі управління сільськогосподарськими підприємствами.

Цілоком зрозуміло, що якість, своєчасність, обґрунтованість управлінських рішень значно залежить від ефективності обігу необхідної інформації та раціональної організації введення документів, що повинні оброблюватися кваліфікованим персоналом.

Процедури, які здійснюються на сільськогосподарських підприємствах, повинні бути розроблені для усіх основних видів управлінської діяльності: підготовки плану основних організаційних заходів, проведення службових нарад, нарад які проводяться оперативно та інші. Чітко організована технологія процесу управління завжди передбачає набори різних управлінських процедур.

В умовах автоматизації інформаційний процес є узагальненою сукупністю операцій перетворення інформації, що виконуються на автоматизованих робочих місцях управлінських працівників різних підрозділів сільськогосподарського підприємства (відділів, служб, цехів, складів), об'єднаних в обчислювальну мережу.

Реалізація інформаційного процесу управління означає виконання різних інформаційних операцій на сільськогосподарському підприємстві. Кожна така операція орієнтована на певну цільову функцію, яка безпосередньо пов'язана з інформацією та її перетворенням. Навіть якщо підприємство залишається самостійним і незалежним, але стає частиною мережевої організації, що об'єднує на тимчасовій основі низку взаємозалежних підприємств (частіше всього для використання сприятливої ситуації), йому доводиться не лише автоматизувати процес зміни форми та місцезнаходження інформації, а й змінювати її зміст.

Комп'ютери допомагають підвищити продуктивність праці завдяки збільшенню обсягів індивідуального виконання робіт та прискоренню подібних операцій. Тобто мова йде про нову інформаційну технологію [3, с. 112].

Нова інформаційна технологія має подвійне тлумачення: з практичного і теоретичного погляду. З практичного погляду інформаційна технологія розглядається як сукупність автоматизованих процесів циркуляції і переробки інформації, опису цих процесів, пов'язаних з конкретною предметною галуззю і таких, що реалізуються за допомогою сучасних техніко-економічних засобів.

Удосконаленню інформаційного забезпечення системи управління підприємствами сприяють досягнення в області комп'ютеризації. Комп'ютери значно підвищили обсяг інформації та швидкість її обробки, скоротили час на її передачу і підвищили її якість. Сьогодні інформація перетворилась на один з основних ресурсів зростання продуктивності праці.

Висновок. Інформаційний процес управління буде найбільш ефективним для сільськогосподарських підприємств при використанні сучасної електронно-обчислювальної техніки, якою користуватимуться кваліфіковані спеціалісти. Подібні способи нададуть змогу досить просто, а головне – швидко зібрати, обробити та зробити аналіз існуючої інформації.

Вони також дозволяють істотно полегшити процес ухвалення рішень для керівників всіх рівнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Босак І.П. Інформаційне забезпечення управління підприємством: економічний аспект / І.П. Босак, Є.М. Палига // Регіональна економіка. — 2007. — №4. — С. 193—197.

2. Сидоров А. Экономические аспекты информационных технологий / А. Сидоров // Теория и практика управления. — 2001. — № 1. — С. 86—91.

3. Дідковська Л.Г. Менеджмент: [навчальний посібник] / Л.Г. Дідковська, П.Л. Гордієнко. — К. : Алеута, КНТ, 2007. — 516 с.